

A Napisten fiai

Lacus Peiso-t igen megkedvelték a római hódítók, talán mert kicsit otthon érztek magukat a nyáron mediterrán hangulatot árasztó tájon. Letelepettek tehát, várost alapítottak (Scarbantia), villákat és isteneiknek szentélyeket építettek a tó mellett. Jupiter, Junó és Minerva mellett a perzsa eredetű misztériumvallás, a Mithras-kultusz, volt a keleti vallások közül a legnagyobb hatással Pannónia lakosságára.

Titkos szertartásai miatt alig ismerjük, ám biztosra vehető, hogy magas erkölcsi eszményeket és megváltást hirdetett. A Fertő melléke igen csak alkalmas volt a vallásos elmélyülésre és több helyen is épült Mithras szentély. Ezek közül ma a fertőrákosi szentélyt ismerjük csak, melynek eredetéről a szakemberek így nyilatkoznak: „A hatalmas római birodalom provinciáiban élő férfiaknak egyetlen felemelkedési lehetőségük a légiókba való belépés volt. Ha leszolgáltak 20-25 évet, polgárjogot nyertek és földtulajdonhoz jutottak. Távol a hazájuktól éltek, harcoltak, és magukkal hozták kultúrájukat, vallásukat is. A Mithras szentélyt Kr.u. 3. században építették a közeli Carnuntumban állomásozó perzsa katonák. Mithras - a fény, az élet szimbóluma - barlangban öli meg ellenfelét a bikát, aki a sötétséget és a gonoszságot testesíti meg; itt folyt le a lakoma is, melynek során Mithras elfogyasztotta a bikát. A szentély keleti és déli oldala sziklafal volt, és a belső teret is igyekeztek barlangszerűen kiképezni. A bejáráttal szemben található a fő kultuszkép, mely a bika megölésének pillanatát ábrázolja. A szentély két hosszanti oldala mellett magasabb padkát alakítottak ki a beavatott nézők számára, középen pedig a szertartás folyt. A Mithras kultusz misztérium vallás volt, így a be nem avatottak előtt titokban kellett maradnia: a hívők hét fokozaton keresztül jutottak a legmagasabb fokú tudáshoz. A beavatási szertartás során a hívőt egy mélyedésbe fektették, és felette ölték meg a bikát, melynek vére avatta fel őt. A mostani osztrák-magyar határ közvetlen közelében lévő szentélyt 1866-ban íj. Storno Ferenc fedezte fel és id. Storno Ferenc végzett feltáró ásatást ill. látta el védőtetővel a romokat. Az első világháborút követő időkben ez a terület a senki földje volt, így a szentély teljesen lepusztult. Az 1990-91-ben végzett hitelesítő ásatás és gondos helyreállítás tette lehetővé, hogy megismerkedjünk ezzel a különös vallással. A szentélyt ma is misztikus hangulat lengi be és önkéntelenül is elcsendesül a látogató, amikor a lobogó gyertyák fényében megpillantja a kultuszképet. Az élményt a szentély őrzőjének, Szerdahelyi Zoltánnak, ismertetője teszi teljessé, mely megvilágítja a kultusz vallási, csillagászati, kozmológiai hátterét. Amikor kilépünk a barlangból, már a beavatottak szemével látjuk az ezüstösen csillogó tavat és jobban megértjük, a Napisten miért e tájat választotta.